

բարդեալներն յոգնակիին վըայէն կը ձեւանան .
կամարընքուի . Ծուխաչուի ,

Այս Խմբին կրկին յոգնակի ձեւը —
ծնկութներ, ձեռութներ եւ այլն — ստորին դա-
րերու մէջ սկսած ըլլալու են: Սաստւցին դեռ
կըսէ աշխակ:

Այլուստ գիտենք թէ ո՞վ մասնիկն ալ
յոցնասկի կը շինէ. մանևու, մանկուի: Թերեւս
սիրութ-աբ, ապլ-ութ-ապ երկար ձեւինք մէջ
կուտակուած են ո-չ, ո՞վ եւ + յոցնականակերտ-
ներ:

Պատճառ կայ հաւատալու թէ այդ պարզ
էն ալ իւ եւ ու ձեւէ մը ամփոխած է ի
չսումն. երդ-իք, կար-իք, պարտ-իք եւ այլն՝ վկայ
են այսմ:

17. Յոզնակիլի + մասնիկը Ավանյա բարբառնին մէջ կը բանի նաեւ տեսակ մը դցական կազմելու բազմութեան կամ սաստկութեան իմաստ մը աւելցնելով արմատին նշանակութեան այսպէս հետեւեալ օրինակները.

Հասրէ, որ կը նշանակէ վառուած կրակէ
մը արձակուած չերմութիւնը: Կանոնքը թե ամբ
կ'ըստինաւ չերմէ տառապողի մը տաքութեանը
համար, «Հոռըքը կ'առնէ», եթէ ճակիտին վրայ
թաց լաթ մը գնես:

Կըստի, կերակուր եփիլու համար խօսանուցին մէջ շնորհած փոքր վառարաններու ամբողջ խօսմբը:

Խաչ, ծառի մը բոնէն խոշոր ճիւղերու
բաժնուած կէտը:

Եւր, մարմաջ (démangeaison, itching), ինչպէս կը լոյս մողթային ախտերու պատճեռուաւ։ Ավոր, փառթիւն, իբր թէ անեսեսանելի ու տիհներ տակաւ ծակէին ու փացնէին. “Կերպ է նսեն։”

Պաղ, հուլքին հակադիրը, պաղէն պատճառած միջանես — սառ!

Խաղի, Խաղի եւ ծիծաղի նշաւակ ըլլալ.

Ասկէ, սայլերէ շինուած աւազան մը ուր
հաստութեան էնէն էնէն

Ուստի, անօթներու յատակը: “Ոռքը փակեր

Հետ, asthme ախտը, որ դժուարացնու-
ման բարությունը

Ասոնք գրաբարէն մեղի ծանօթ կարդ մը

առաքրութեան են — իսուս+, լուս+, գեղէտ, լեռտ+,
մասսիկը վերցնենք, բառին իմաստը
վերը + երր + մասսիկը վերցնենք, բառին իմաստը
վերը փոխութ, — կեր, կրակ, պաղ, չեւ, խաղ,
զուռ, դիր, բեր՝ տարբեր նշանակածին ունեն:

Ըատ տարօրինակ է օքեր բառը, որ թէ եր
եւ թէ + մասնիկները կուտակած է, եւ կը նշա-
նակէ յդութեան վերջնին ամսուն վերջնին օքերը,
կայ նաեւ օրոտուեր բառը, որ յդի նոց ճաւակին
եւ մարսողութեան խանձարումը կը նշանակէ.
+ մասնիկնին յաւելումավը կ'ապահովէր բառին
գոյականութիւնը, զի՞ օրոտուեր պիտի նշանակէր
սիրտ աւրող կամ սիրտ աւրած:

18. Հողովան կողմանէ Անսայ բարբառը
յաճախ նման է գրաբարին, զ. սր. սեռական-
ները.

Զեան, մէան, դառան, նոան, ձմնան, ամ-
ռան, թռոին, տան, շան, ձնան (փոխ. ձեան)՝
եզան, բրուռան, անձին, մատին, հարսին, ասղան
(ասեղան):

Տղաւ, ձիու, իշու, սիրու, գինու, սիրելու,
ատելու (սիրելոյ, ատելոյ), հոգու, որդու, ա-
րեւու, ժամու, ծովու: Հոս ոյ եւ այսի տեղ՝
մեջնածննակը պատճեն է:

Անկանոն հօրովանց մէջ եւս յաճախ գրաւ-
բարին չետ նոյն կամ նման է.

Հօր, մօր, եղաօր, աւուր, տագեր:

Աւրիշ վաղնջական ձեռով սեռական մը կը
գործածէ հետեւեալ բառերուն համար.

Քրոջ, Ցալոջ, Նիբոջ, աիբոջ, կեսրոջ, ա-
նեսոջ, մնկեսոջ, եռկան, ննկան, առկան:

Ի մասնիկով սեռական ունեցող բառեա-
րուն հօրդվածնը մէջ գրաբարին նման է սեռա-
կանի, արականի ու քացատականի մասնէ, առա-
կան գործիականն է կամ ու -ի տեղ ոչ մաս-
նիկով կը կազմուի: Կաեւ, երկորդ կամ վեր-
ջն վանկն այր կը զեղչէ կամ շի կը փոխէ,
ուր գրաբարը կը պահէ զայն. դ. ա.

Քաղքի, քաղքով, քաղքէ,
Դանկի, դանկով, դանկէ,
Լեզուի, լեզուով, լեզուէ,
Շաբի, շաբով, շաբէ.
Կանքի, կռնկան, կռնկէ:

կարգ մը բառեր այս բարդացին մէջ ու
կամ ոյ, երկար մասնիկը կ'առնեն սեռականի մէջ,
ինչ նույնական պարզ է-ով կը շատանայ. Չ-ո-
ամուսնան, վաղուան, հերուսն, իրիկուսն, շաբ-
թուսն — լուսաւորչայ, Աս(տ)ածեանեայ, Ս-
քրիչայ:

19. բազմավանի բառերան վերջին վանդակին — այդ վանկը արմատական ըլլայ թէ մասնական — ու, ե, ի, ու, ձայնաւորները կը սղէ Ծորվան մէջ. զ. օր.

Սատընայ — սատընի, սատընով, սատընէն,
Ցորեն — ցորնի, ցորնով, ցորնէ.
Քերան — բերանի, բերնով, բերնէ.
Կողմակ — կողմակի, կողմակով, կողմակէ.
Սնուռկ — սնուռկի, սնուռկով, սնուռկէ.
Քմնիկ — քմնիկի, քմնլով, քմնլիկէ.
Կամք, կամաց, կամօք.
Մեղք, մեղաց, մեղօք.

Միաք, միաց, միաք, իմելք, իմելաց, իմելօք՝
կեանք, կենաց, ձեռք, ձեռաց, ձեռօք, կը հողովէ
անեղական այս բառերը, գրաբարին նման. միշ
ուրիշ օրինակներու մէջ գրաբարին կը տար-
բերի. այսպէս; ոոք, ոոաց (ոչ ոոթց). Աչք,
աչից (ոչ աչաց). եւ կըսէ “աչց լոյս”, “ոոտացո
միսը թափեցաւ, : Խոկ “ոոտից”, կը հաշանակէ տե-
սակ մը ոանաման: Ձեռք, ձեռաց, ձեռօք՝ կը
գործածուի ասացուածոց մէջ, (ի) “ձեռացս ի՞նչ
կու գոյն.” “ձեռօք լ’ոոտքը, : “ձեռաց խաշլքին,
եւ այլն. իսկ սովորական յօդնակի ի համար
կըսէ “ձեռառըներ, : եւ երբեմ ձեռքեր, զի
“ձեռք, ը եղակի կը համարի: Կընդպէս “պըռ-
կունք, ” բառը իրբեւ եղակի կը գործածէ, իսկ
յօդնակին կը հանէ “պուլին, իմն ձեւէն, զըր
յօդնակին մէջ միայն երեւան կը հանէ —
“պուլներ, : Սանոց բարբառը եղական ձեւը
լւա կը հանջնայ, “վերին պուլի, : “ներկին
պուլկ, բացարութիւններով:

20. ԳԵՐԱՎԱՆՈՒՆԵԿ գրեթե նոյն են ա-
րեւմտեսն արդի գրաւորին հետ:

Այս բարբառին անծանօթ են “ասի, ”
“ատի, ”, “անի, ”, “ասիկայ, ”, “ատիկայ, ”, “ա-
նիկայ, ”

21. ԿԱՆԴԻԲԻՆԵԲՈւ մասին ալ այս բար-
բառը նման է արեւմտեսն գրաւորին: Էնչպէս
տեսանկ վերը շատ ասացուածներու եւ
առանեներու մէջ վաղնջական ձեւեր ունի, եւ
յաճախ կը գործածէ է նաևդիբը: Լեռն ի վեր,
լեռն ի վար. գարնի վեր, գարնի ի վար (վազել).
գետն ի վեր, գետն ի վար (լողալ). բերեար ի վեր
բերեարի վար (պառկիլ). բերաննի վար (խոթել).
քինթն ի վեր (քաշել), երեամ ի վեր (ըսել).
ակնձնն ի վար (փսփսու). գիտուն ի վար (թրջել). մէջքն ի վար (ուռենու). իրիկուռնէ
ի վեր (հազալ). գլխեվար (կախել):

ԿԱՆԴԻԲԻՆԵԲՈՒ նոյն են արեւ-
մտեսն գրաւորին հետ. հետ, եաբը, եռէլ,
հըմար, եաեւ, մէջ. առանց, քով, միշեւ, մին-
չուկ, մժմի. քան, քընծ, քըզ. հեռուն:
գուրս. ներս. պէս:

Այս բարբառին անծանօթ են “կուշտ, ”
եւ “խեչ, ” նախադրութիւններն ։
22. ՄԱԿԻՐԱՅԻՆԵՐՆ եւս արեւմտեսն
գրաւորին մէջ ճանշուածներն են. “Հոս, ”
“Հոտ, ” “Հոն, ” “ուրու եւայլն, Քանի մը մակ-
րայներ տարբեր կը հնչուին, ուու (ոչ). ասնկ
(ասանկ). Հըմս (հիմա). պոհ մի (պահ մի):

Ուշագրութեան արժանի է գոյականի մը
կամ ածականի մը կրնութեամը շինուած
մակրայլ, ինչպէս գրաբարին մէջ կը տեսնենք
օրինակները — չարաչար (տանչել), կէս ի կէս,
խոռն ի խոռն: Այսպէս Ակնայ գաւառականը
կըսէ. “Վախն ը վախն ուտել, ” “ծուռն ը
ծուռը քալել, ” “խենթն ը խենթը խնաւլ, ”
“Կաղն ը կաղը խալալ, ” “Մութն ը մութը չի
կարգացուիր, ” “Ծորն ը Ծորը չերթցուիր, ” եւ
այլն, գործածելով ը իրբեւ կատ: Գոյաւր կը
թուի ինձ վծուել թէ ասիկա չ թէ ։ յօդա-
կապին սղեալն է այս պարագային մէջ, սակայն
վայելուշ եւ միանգամյան պահով է արդի
դրաւորին մէջ ընդունուած ձեւը իով —
վախն է վախը, եւայլն:

Գրաբարին մակրայակերտ “գոյնու ը որ
“գոյն, ” եւ “կեն, ” ձեւերով ալ երեւացած է
(հանգյն, հրուս, հիկէն), Ակնայ բարբառին մէջ
եւս կը տեսնուի “կուն, ” ձեռով, եւ ունի մաս-
նաւր երանդ մը նշանակութեանը: Մանուկիները
“խմարեկունը” կը խաղան, այսինքն նմանու-
թիւնը կընեն մեծերուն խնամիկան յարակե-
րութեանց: “ինչուկինն (կամ ինչուկինն) է, ”
կը հացուի, այսինքն “ի՞նչ ի խալ, ” կամ ինչ
տեսակ գործ է այս, ի՞նչ գնենք այս շարժումին
անունը, բացարտեցէք:

Կայ նաև “ինչելու տարորինակ մակրայլ,
որ կը նշանակէ “այնպէս: ” “ինչելու կ’անիմ
քեզ ուր, ” կամ “ինչելու լընիս ուրու (այնպէս
ըլլաս որ...): Այս է անցուշտ վաղնջական “այն-
ցեղ, ” ձեւի մը աղաւալեալը: Մեծ հայոց մէջ
նյուլ կը հնչուի “Ենցե: ”

23. ԲԱՅԵՐԵԼ կազմով եւ խոնարհումով
նոյն կամ նման են արեւմտեսն գրաւորին,
միայն քանի մը բաներու մէջ անցական նկա-
րագիր ունի այս բարբառը:

Կոս է միակ ձեւը որ սահմանական եղա-
նակին հետ կ’երթայ, կը եւ ի անծանօթ են:
Այս մասինիկը կը հնչուի պուսական հեռումին
չիշգ նման, եւ ոչ “կիւ, ” ի պէս: Միշտ բայէն

1 ճանիկեան այս ը յօդակապը ի՞ն ուղարկրած կը
գնէ եր պիտասութեան մէ:

առաջ կը դրուի, եւ ոչ երբեք "խաղամ կու, եւայն կը լսուի:

...Ե՞ւ վերջաւորող բայերուն ամենն ալ ...ի՞ւ կը հնչուին: Կու սիրիմ, կու քալիմ, կու շենիմ:

Ահա քանի մը կարեւոր բայերու խօնարհման այն մասերը ուր այս բարբառը իրեն յատառ գծեցր ունի:

Ի՞ւ (եւ), ես իմ, դուն ես, ան է, մենք

իմ, դուք էք, անոնք ին: Մենք եանք, դուք էիք, անոնք էին: Տի լընիմ, տի լընիս, տի լընի, եւայլ: Տի լընէանք, էղթր, մի լընիր, մ'իլընի:

Տիլիս, չի տի լընիս: Թը ուր լընէի, թը ուր լընէանք: Լընիլ, չընիլ, լընիլու, չընիլու: Եղած, չընիլ:

Կու լընիմ, կու լընիս, կու լընի, կու լընիք:

Կուլէի (կու լնէի), կուլէանք:

Անիմ (անեմ): Կ'անիմ, Կ'անես, Կ'անէ, կ'անիմք, կ'անէք, կ'անին: Կ'անէի. Կ'անէանք:

արի, արիր, արաւ, արանք, արիք, արին. ա'անիմ, ա'անես, ա'անէ, ա'անինք, ա'անէք, ա'անին:

Արէ. մի աներ, մ'աներ, մ'անէք: Անիմ նը, անես նը, անէ նը, անինք նը, անէք նը, անին նը Անել. աներու, անէլիք. արած:

Հարցնէյ (Հարցնեմ): Կու Հարցնիմ, կու Հարցնես, կու Հարցնէ: Կու Հարցնիմ, Հարցար, Հարցաւ, Հարցանք, Հարցաք, Հարցանք: Տի Հարցնիմ, տի Հարցնիք: Հարցէք, մի Հարցնէք: Հարցնել. Հարցած, Հարցնելու, Հարցնելիք:

Կուլմ (ունենամ): Ունիմ բային պակասաները կը լեցնէ Ուփիմ, ունէի, ունէանք. կալւլիի նը, կալւեանք նը (եթէ ունենայի, եթէ ունենայիք): կալւս, չի կալւս (ունենաս, ունենաս): կալածն (ունեցածն):

24. ՄԱՍՆԻՒԻՆԵՐ. Եսոյ գաւառականին մէջ հայերէն լեզուին մասնիկներուն ամենն ալ դրեթէ ճանօթ են, եւ ոմակը շատ սիրուած են: Հոս պիտի յիշեմ զննոնք ոչ այնքան կատարեալ ցուցակ մը կազմելու նպաստական որքան յիշելու համար ածանցեալ շատ մը բառէր որք կարեւոր նշանակութիւն ունին եւ ոմակը կը թուին Ակնայ բարբառին մէջ միայն պահուած ըլլալ:

Ակ. կարմճակ. ներքընակ. բութակ. անցակ. գաղամնակ. ձեռնակ. խացակ. վախընակ. անսպատակ. անտառակ:

Ան. Անառ. աներես. անժուր. անհատ-

նում. անկուտի. անտունի. անպարտակ. անա-

ռակ. անզգամ. անբան. անսառուն:

Ան. (Արջուուի). կոկան. գոլան. զոնչան կթան, խոչան (կով). հաչան (շուն). հնան (մեղս, խոտ). կարգման. ածան (հաւ). ուզան (բերան). գործան (պլոմ). ուտան, խման, վա-զան, խման, ճշան (մարդ, մանուկ):

Եղիչն. Խարոբեղչն. անուշեղչն. մանղչն.

բանմակեղչն. չորեղչն. կաթնեղչն. ընտեղչն. ձերմակեղչն:

Ենի. կակենի. ինչենի:

Ենք. Տէր-խաղարենք. Ժամոչչենք. Խա-նարենք. Զօփուռենք. Չանկենք. Անենք. Վա-նենք. Բարսկենք:

Է. բրուէ, գերձանէ, մազէ, քթանէ, բամ-պակէ, տերեւէ, թզղթէ, կաշիէ, փատէ, քարէ, երկլթէ, պղնէէ, արծըթէ, սակիէ:

Ի. աղի օլի (անաղի), մատնի. կաղնի:

Ին. կրծիկ, տոտիկ, թոկիկ, գնծիկ, գնտիկ:

Հարփի. մարփի. երփի, ինփի. պլփի խպլփի. տտիկ:

մոնիկ. հատիկ. կոփի. մողփի (մեղփի): Բլթիկ, լընիկ, լըշիկ, գլիկ. Ալիկ կընիկ. քթնիկ. Կոնիկ. Ճոնիկ. Գլիկ. գուգուլիկ. Խատուտիկ. Կիրիկ. մցրիկ. Թատափորիկ. շուշտիկ. լափստիկ. ծափ-իկ. մժոնիկ. շոտիկ. քստիկ. սլվիկ. ուղուղիկ. պղպղիկ. Քըրփուկ. Խղիկ բղիկ. մոտիկ. բշիկ. Ճթիկ. կոտիկ:

Իշ. Մանիչ, ձագիչ. փարգիչ. քերիչ. կապիչ. Խառնիչ, ջրիմիչ. վերվիրիչ. նետիչ, առիչ:

Իթ. Առնելիք, տալիք. ուտելիք, իմելիք:

Շոն. Շխնծու. տրծու. խոխու:

ԿԱՆ. Ալիրական. լալկան. ծծկան:

ԿԱՑ. Մասկատ. վախկատ. մոռցկատ. պար-

ծենկոտ:

ՄԵԴ. Ահոմի, վշանմի, նեղմի, հեւլո-մի, գաշմի:

ՆԱՑ. Հաւոնց. զղոնց. գոգոնց. մատնոց. գարնոց. իմինոց. քսանոց:

ՈՉ. Ծնկոզ. կոկոզ. գոզոզ. լոլոզ:

ՈՂ. եփոզ. թրոզ. սիրոզ. ուտոզ. գրոզ. կարդացոզ. եւայլոզ:

ՈՒ. Խազիկոնք. գաբիկոնք. մարոնք, կեսրոնք, աներոնք. հօղքոնք. մօղքոնք. ողո-րոնք. քրուոնք:

ՈՎ. Ուժով, բարով. սիրով. համով. հօտով:

ՈՅ. Փոշոս. աղտոս, եւայլ:

ՈՒԴ. Փոխնորդ. ճամբորդ:

ՈՅ. Շարոց. աղոց. յօտոց:

ՈՒԾՑՔ. ԽԸՆԱՋՔ. աւըսուացք. լըւացք. հըլքւացք (ընտրուացք):

ՈՒԹԻՒՆ. Տպութիւն, պաղութիւն, եւ այլն:

ՈՒԿ. Այս մանիկն ալ հելին նման շասգործածական է, եւ թէ նուազական, թէ փազաբական եւ թէ գերբայական նշանակութիւններ կու տայ: Խուկ, նաղուկ, նուռուկ, սանուկ, սուսուկ, տաքուկ, պաղուկ, կրուկ, գիրուկ, փախուկ, իսենթուկ, կամցուք, հէկտուկ, քորտուկ, լըլումուկ, լիլուտուկ, որսուկ, կարմրուկ, քորուկ, հարմուկ, աղբրուկ, մնջուկ, ճաղուկ, սեւուկ: — Կայսուկ, նստուկ: պահուկ, անցուկ ու մոսցուկ:

ՈՒՑ. Սեւուց, գեղնուց, ճերմկուց, ժամուց:

ՈՒԳ. Մաշուք, մաղուք, ճամուք, խմուք կերուք, խատուք, փշ(ր)ուք, տաշուք, քերուք, թափուք, եւլցուք:

ՈՒ. Փշուք, պլաք:

Զ. Զաես, չհաւան, չլպիտու:

ԶՒ. Կրողէք, բերողէք, կարողէք, կաշուտէք:

ՎԱՐ. Եւ ՎԱՐԻ. Հայեվար, քրդեվար մարդարի, ամկարի:

ՅԻ. Ակսի, Արեգցի, Կամրկացի:

այլն:

ԱՆ բացասական մասնիկը Ակնայ բարբառին մէջ կերենայ անտնէն կու գաս, բացատրութեան մէջ, որ կը նշանակէ դոնն միան անիրազէ եւս, ինչպէս ունինք “տեղ”, բառէն անտեղանէն, նոյնպէս “տուն” բառէն անտնէն, Արդէն ստուն տեղու, սնով տեղու, ոճը կայ, ցցց տալու թէ այդ երկու բառերը հոմանիշ նկատուած են:

Անտօնինի բառն ալ բացասական մասնիկն ունի, եւ կը թուի սկզբնապէս նշանակած ըլլալ “տունէն զգկուած կամ պանդուխտ մարդու, երգը”:

Անտօնինը բայն ալ ան-տուն-տ-իւ է, որ է յանկարծական եւ վաղանցիկ կերպով մոռնաւ, չժիշել, չզիտնալ զիւրին բան մը: “ինչո՞ւ անտօնեցար, այսինքն, ինչպէս կը լըլայ որ անտեղակ, անյիշող կը դանօսիս այս պահուս:

Այս տարօրինակ ածանցեաներու շաբթին մէջ է նաեւ “անառ, ը, “անառ քաշուեր է, ու

25. Այս գաւառականը բարդ բառերուն յօդակապը կը գործածէ սահկաւաթիւ, օրինակներու մէջ, ինչպէս մտամլոր, ինտոմոնիկ, մարդամօտ, մարդաշող, թատրոփրիկ, ծոռմատ,

քրտպապ, մեծամիտ: Երբեմն ո՞ի փոխան ը կը դնէ, ինչպէս սանեմար, հաստշլիլ, տաշտըքեր: Խոկ բարդերուն ամնամեծ մասը առանց յօդակապի կը կերտէ, ինչպէս բոխսիրա, խոկուս, կերութիւ, ընկամէջ, ոտնտախտակ, մածնապուր, ընդարձեկ վերկար, մեծգլուխ, կախգլուխ, կամարընքուի, սեւընքուի. թուխաչուի, սեւաչուի, բարակպակներ. բացբերան, թուլբերան, անուշթերակ, ամնրերենս, սեւերենս, մերմանիրենս. մերմանմօրուք, երկանմօրուք, ծոռուշիլ, երկանշլիլ, լանկունակ: ուկիփորիկ, սեւըներ:

Բարգութեան մէջ ածականը գոյականին նախադաս կը դնէ, ուստի տաճ: “Կէօլի ածգութարդին նիւթական թարգմանութիւնն է՝ աշքը բացը, ը որուն հայ ձեւը պիտի ըլլար “բացաշուի, ու աւելորդ հոմանիշ մը “արթուն, եւ աշալուրջ բառերուն:

Հետարբըրական է նկատել թէ բարդումը երբեմն յօդնակի ձեւին վրայ ալ կ'ընէ այս բարբառը — “թուխաչուի, սեւընքուի, բարակպակներ, սեւըներ:

26. Շարադասութիւնը ձկուն է այս բարբառին մէջ, եւ շեշտին պահնանջնան համեմատ բառերուն դիրքը փոխել գիտէ: Օրինակի համար բաղադրեալ ժամանակներուն մէջ եմ, եւ, է, էի, էիր, էր, կընան աներենոյթ անցեալն առաջ գրուիլ շեշտը զգակի ընելու համար, — նուռ կերեր ես. կերեր իմ: — Զիմ կերեր: Աղբարտ քեզ ուզեր է, ա'երթաս: — Աղբարտ քեզ է ուզեր, գնն ա'երթաս: Տատա կու կանչէ քեզ: — Տատա քեզ է կու կանչէ: — ես ալ քափի մը վրա նստեր էի: — ես ալ քափի մը վրայ էի նստեր:

(Ըստունիելի)

Մ. Ս. ԳԱՐԻԿԵԼԵԱՆ

Հ Ա Գ Ի Ց Ա Կ Ա Ն

Ե Խ Ե Խ Ե Ր Ե Ր Ե Ր

Շագրասունեաց մեծահաշակ մայրաքաղաքի ուսումնավրութեան գործի մէջ 1894 թուականը կազմում է մի նոր դարագութիւ: Մինչեւ այդ՝ Անիի բազմաթիւ այցելուները, որոնց թշում էր օտարապատճեններին ու ճանապարհորդները, ունենալի իրանց աշքի առջեւ այն ամենը, ինչպարաւոր աւերանքներից, անինայ յափշ-